

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ „УЧЕБНИК ПО СОВРЕМЕНИ ТЕОРИИ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ТУРИЗАМ“ ОД ПРОФ. Д-Р ЦАНЕ КОТЕСКИ, ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА - ГЕВГЕЛИЈА, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 2102-35/7 од 257. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика, одржана на ден 24.1.2022 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Никола В. Димитров, редовен професор, Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип;
- д-р Златко Јаковлев, редовен професор, Факултет за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „УЧЕБНИК ПО СОВРЕМЕНИ ТЕОРИИ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ ТУРИЗАМ“ од проф. д-р Цане Котески, наменет за студентите на трет циклус студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот „Учебник по Современи теории во меѓународниот туризам“ за предметот Современи теории во меѓународниот туризам се изучува на трет циклус докторски студии, втор семестар, прва година на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Предметот е задолжителен на студиската програма Туризам и угостителство и со неделен фонд на часови од 3+3+3.

Приложениот ракопис е во согласност со наставната програма за насоката Туризам и угостителство и ја опфаќа наставната материја за студиската програма Туризам и угостителство на Факултетот за туризам и бизнис логистика – Гевгелија.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот е напишан на 322 страници. Бројот на прилози на слики изнесува 3, 5 карти, 63 табели и 7 графикони. Учебникот е напишан на стандарден македонски јазик во А4 формат, нормален проред, фонт Arial, со македонска поддршка и големина на буквите 11.

Се состои од девет глави, при што секоја глава е во согласност со наставната програма по предметот Современи теории во меѓународниот туризам. Обемот по содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, но и за сите студенти од останати факултети на кои се изучува предметот Современи теории во меѓународниот туризам.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Досега не е објавен ваков ракопис „Современи теории во меѓународниот туризам“. За полесно изведување на часовите на настава и за полесно подготвување на материјалот за испит на студентите докторанди, постои потреба за објавување на поднесениот ракопис.

Краток опис на содржината: Ракописот започнува со *Вовед* во кој е даден краток осврт на значењето на современите теории во меѓународниот туризам. Посочена е предвидената основна и дополнителна литература, како и преглед на содржините кои се обработени во рамките на учебникот.

Во **првата глава** е опфатен материјалот за: Основни обележја на современиот меѓународен туризам и меѓународниот современ туризам како глобална животна средина:

Вовед во меѓународните патувања и современиот туризам, Патувањата низ историјата, Појава и развој на туризмот како современ начин на користење на слободното време, Причини за вклучување во меѓународните патувања и нивните карактеристики, Карактеристики на меѓународниот современ туризам, Обем и динамика на меѓународните туристички патувања, Водечки светски туристички дестинации, Водечки земји за појдовни и влезни патувања и излезни трошоци по земји од групите LDC и SIDS, Регионална дистрибуција на меѓународниот туристички промет, Современи тенденции во меѓународниот современ туризам, Дерегулација на воздушниот сообраќај, Поттикнувачки аранжмани (Incentive travel), ИТ аранжмани (Inclusive Tours), Временски закуп на сместувачките капацитети (Time sharing), Тематски паркови, Одморно-рекреативни центри (Resorts), Тенденции на развој на туристичките агенции, Диверзификација и концентрација на угостителско-туристичките стопански субјекти, Воведување и развој на компјутерски резервациони системи, Развој на интернет технологијата, Одржив развој на современиот туризмот, Појава на нови видови современ туризам, Глобализацијата на меѓународниот современ туризам и културата како предизвици на XXI век, Концептот и корените на глобализацијата, Придобивки и критики, Глобализацијата и индустријата во меѓународниот современ туризам, Влијанието на глобализацијата врз меѓународниот современ туризам, Форми и примери на глобализацијата во меѓународниот современ туризам, Нов вид на туристички светови, Нов тип на меѓународен современ туризам, Глобализацијата и културата, Појава на глобализирана потрошувачка култура, Глобална потрошувачка и глобални производи, Исчезнување на локалните култури, Глобализацијата и исчезнувањето на локалниот идентитет, Отпорот кон културни промени и појавата на локалниот идентитет, Предности и ограничувања на глобализацијата во меѓународниот современ туризам, Предизвиците на глобализацијата во меѓународниот современ туризам, Културна разновидност, Вовед, Концептот на културна разновидност, Дефиниција на концептот на културната разновидност, Толкување на културната разновидност, Како концептот за културната разновидност се развива, Како да се измери културната разновидност, Дали културната разновидност е важна, Предности на културната разновидност, Влијанието на културните разлики врз меѓународниот современ туризам и угостителството, УНЕСКО Универзална декларација за различните култури, Иднината на културната разновидност, Предизвици за меѓународниот современ туризам и угостителската индустрија.

Во **втората глава** се разгледува материјалот за: Културни теории и практики во меѓународниот современ туризам, Културни практики и влијанието на меѓународниот современ туризам на културата, Ерозијата на локалните култури, Културно непријателство, Маркетинг на културата и повреда на правото на сопствено културно наследство, Културни промени, Културна адаптација, Културно прилагодување, Културна асимилација, Демонстрација на сила и Културни конфликти.

Во **третата глава** се посветува внимание на материјалот за: Култура и културни разлики во светот: Култура, Дефиниција на културата, Култури од регионот, Културата како религија, Главните религии во светот, Религии од регионот, Видови и нивоа на култура, Типови на култури во меѓународниот современ туризам, Целта на културата, Карактеристики на културата, Субкултури, Културата наспроти земјата на раѓање, Културен идентитет, Културни разлики помеѓу народите во светот, Извори на културните разлики, Културни разлики во комуникацијата, Културата и вредностите, Типови на вредности, Класификација на вредностите, Мерење и анализа на вредностите, Вредноста на студиите во меѓународниот современ туризам, Културното влијание на етничките групи на народите во светот, Етиката во меѓународниот современ туризам, Културното влијание врз етичкото однесување, Конфликтно етичко однесување и практики во современиот туризам и угостителството, Сексуално малтретирање и Лажни информации.

Во **четвртата глава** е опфатен материјалот за: Современи теории во меѓународниот современ туризам и туристичко однесување на народите: Вовед, Важноста за проучување на меѓународното туристичко однесување, Туристичка перспектива, Локалната жителска перспектива, Однесување на потрошувачите при купување во разни дестинации во светот, Фактори на животната средина, Животната средина како стимул на демографската животна средина, Културна средина, Социјална средина, Купувачот и факторите, Лични

карактеристики на купувачот, Процес на одлучување, Други теории на потрошувачите, процес на донесување одлуки, Влијанието на културата на однесување на туристот при купување, Културното влијание врз купувачот на личните карактеристики, Родови улоги, Стил на живот и активности, Културното влијание врз купувачот, артикулација и карактеристики, Мотивацијата и потребите, Наведување на изворот, Културното влијание врз процесот на одлучување на купувачот, Информации за пребарување и избор на извори на информации, Улогата на мислењето на раководството, Семејството и донесување на одлуки, Ниво на донесување одлуки, Купување на нови производи, Набавка и одлука, Набавка и ризик, Задоволство, Лојалност и посветеност, Критика и жалби, Надворешно купување и одлука, Спомени и значења и Емоциите и чувствата.

Во **петтата глава** се обработуваат: Меѓукултурни споредби на народите во светот: Културни разлики помеѓу народните општества, Африка, Азија, вкупни Азиски вредности, Пакистан, Филипини, Јужна Кореја, Тајланд, Виетнам, Австралија, Европа, Важни европски вредности, Франција, Германија, Италија, Полска, Русија, Шпанија, Обединето Кралство, Република Северна Македонија, Индија, Латинска Америка, Мексико, Бразил, Блискиот Исток, вкупни Арапски вредности, Саудиска Арабија, Обединети Арапски Емирати, Северна Америка, Канада и САД.

Во **шестата глава** се обработува материјалот за: Карактеристики на меѓународниот современ туризам во светот по региони: Современиот туризмот во Европа, Западна Европа, Шпанија, Италија, Грција, Португалија, Франција, Австрија, Швајцарија, Источна Европа, Унгарија, Полска, Хрватска, Бугарија, Северна Средна и Јужна Америка, САД, Канада, Мексико, Средна и Јужна Америка, Азија и Пацификот, Африка, Мароко, Јужноафриканска Република и Тунис.

Во **седмата глава** се разгледува: Влијанието и значењето на современиот туризам во меѓународната размена: Туризмот во извозот, Туризмот како извозен пазар, Третманот на туризмот во платниот биланс, Туризмот во платниот биланс, Некои проблеми врзани со дефиницијата и поимот современ туризам и туристичкиот производ, Вклученост на современиот туризам во стандардниот модел на платниот биланс на меѓународниот монетарен фонд, Концепт на туристичкиот биланс, Нето девизен ефект од меѓународниот современ туризам, Заклучок, Извозен туристички производ, Концепција за развој на туризмот како состојба за формирање на извозниот производ, Поимно објаснување, Туризмот во глобалната развојна стратегија, Развојот на современиот туризам на основните принципи на развојната стратегија, Конроверзна гледна точка на современиот туризам како развоен приоритет, Туризмот во макроекономските рамки, Идниот развој на современиот туризам и глобалната развојна стратегија, Значењето на агро индустријата во извозниот туристички производ, Вовед во проблематиката, Заклучок, Промоција на извозниот туристички производ, Негативни пратечки ефекти во развојот на современиот туризам и улогата на туристичката промоција, Заклучок, Туризмот во меѓународната размена и економската политика, Состојба и трендови на современиот туризм во меѓународната размена, Квалитетот на туристичкото производство како битен услов за успех на неговиот извоз, Туристички пазар и маркетинг планирање, Карактеристики на туристичкиот пазар кои влијаат на примената на маркетинг планирањето, Примарна и секундарна еластичност на туристичките барања, Останати релевантни одлики на туристичката побарувачка и современите облици на нејзиното исполнување, Не еластичноста на туристичката понуда и незините последици, Нивоа и организирање на планови во современиот туризам и Организационски аспекти на стратешките планирања во компаниите и туристичките работници.

Во **осмата глава** се разгледува материјалот за: Туризмот во XXI век: современ туризам во неизвесен свет: Вовед, Раст на меѓународниот современ туризам наспроти глобалната промена на животната средина, Зимски туризам, Одговор на промените, Ставови на туристичкиот претприемач кон климатските промени, Предвидување на промени, Современиот туризам и нафтата, Иднина на современиот туризам и Заклучок.

Во **деветтата глава** е опфатен материјалот за: Предвидувања и препораки за идниот развој на меѓународниот современ туризам: Предизвици за современиот туризам, Глобализација во развојот на современиот туризам, Препораки за планирање на идниот

развој на меѓународниот современ туризам. Предвидувања за современиот туризмот на (UNWTO) и Светската туристичка организација на меѓународниот современ туризам во светот до 2030 година.

Учебникот завршува со поширока библиографија на користена и консултирана литература од домашни и странски автори, во обем од 173 библиографски единици распоредени во 5 страници.

ЗАКЛУЧОК

Приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите и условите за издавање учебник според Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип.

Со оглед на изложеното, на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип со задоволство му препорачуваме **ракописот „Учебник по „Современи теории во меѓународниот туризам“ од авторот проф. д-р Цане Котески да биде издаден како е-учебник за потребите на студентите на трет циклус - докторски студии на студиската програма Туризам и угостителство на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.**

РЕЦЕНЗЕНТИ

**Д-р Никола В. Димитров, редовен професор, с.р.
Д-р Златко Јаковлев, редовен професор, с.р.**